

MAGYAR LAPOK

XII. évfolyam, 63 (3225) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12—27.

Hatalmas teret nyertek a németek Charkov város területén túl

Keletre: a Donec nagykanyar teljesen a német állások területe lett. Északra: a bjelgorodi vasutak és utak fele már szilárdan német kézben van

Berlin. (MTI.) A Nemzetközi Tájékoztató Iroda jelenti a keleti harctérről: A keleti harctér déli szárnyán német páncélos és gyalogos csapatok Charkov város területén túl olyan nagy teret nyertek, hogy a fő harcselekmények két egymástól élesen elváló területen fejlődnek ki. A támadó ékek annyira előrenyomultak és nagy szélességben olyan erősen kiépitették mozdulataikat, hogy Charkovtól keletre a Donec nagy kanyarolata teljes kiterjedésében a német állások területévé vált. Északra a bjelgorodi vasutak és utak fele már szilárdan német kézben van, ettől északnyugatra pedig a német támadócsapatok már Bjelgorod magasságában haladnak. Messze a támadó vonal mögött a bekerített szovjet csapatok maradványainak megsemmisítése tovább folyik. A bolsevisták szerdán is Bjelgorodból kiindulva, más szakaszokról elvont kötelekeket vetettek be a német előőrs csapatok ellen, hogy a német támadó hadosztályok előnyomulását megállítsák. A német páncélos és gépesített kötelekek rendíthetetlen támadó szelleme győzedelmeskedhetett ezeken is. A szovjet kötelekek legnagyobb részét megsemmisítették. Csugujevnél, valamint Kumena-Jarugánál a bolsevikiek sok páncélos és gyalogos alakulat összevonásával megpróbálták a bekerített szovjet csapatok áttörését elősegíteni. E kísérletet a hadsereg és a légierő eredményesen elhárította. Újabb támadásokkal azután a német kötelekek az e napra kitűzött célokat széles vonalon elérték. E hadműveletekben 21 páncélkocsi és sok fogoly került német kézre. A szovjet több ezer halottat vesztett. A fegyveres SS kötelekei Charkovtól északra messzire északkeleti irányban vetették vissza a szovjet támadó osztagait. A szovjet újabb kísérlete, amellyel Bjelgorodtól nyugatra északi irányból oldozó támadással a németek további támadását akarta megakadályozni, eredménytelen maradt. Német gyorscsapatok sok helységet elfoglaltak és egy fontos vasuti töltést ismét birtokukba vettek. Német csapatok a Varska felsőszakaszt széles vonalon átlépték. A csapatok együttműködve a Kurszktól délnyugatra és nyugatra harcoló német hadosztályokkal, ismételten támadtak és a bolsevistákat messze keletre visszavetették. A Donec középső szakaszán és a Miusz vidékén bolsevista lövészek helyi támadásokat indítottak, melyeket könnyen visszavertünk. A kubáni hídfőnél német biztosítócsapatok a mocsaras vidéken nagyobb erővel végrehajtott szovjet előnyomulást hiúsították meg. Az ellenség a déli szakaszon 23 repülőgépet vesztett, amelyből 4-et szlovák vadászok lőttek le.

Két angol kikötővárost bombáztak a németek

Zürichből jelentik: (B. T.) A svájci lapok moszkvai jelentése szerint Novikov repülővezérezredet, a szovjet haderő légítábornagyává nevezték ki. Ez az első ilyen kinevezés.

Berlinből jelentik: (MTI) Nehéz német harcrepülőgépek — mint a Német Távirati Iroda értesül — péntekre virradó éjszaka az angliai keleti partok két kikötővárosát támadták meg. Jó látási viszonyok mellett sok romboló és gyújtóbombát dobtak le a kijelölt célokra. Csütörtökön éjszaka ellenséges repülőgépek nem repültek be sem a megszállott területekre, sem a német birodalom területe fölé.

A Pest írja: Zürichi jelentés szerint a svájci lapok katonai szakértői fúrcsálják, hogy az angol híroroda Montgomery csapatainak szerdán megindított támadását nem nevezi általános támadásnak és még csütörtökön éjjel is csak annyit közölt, hogy erős gyalogos kötelekek a Mareth-vonal előtt előbbre helyezték állásaikat. A régen beharangozott nagy támadás csütör-

tök estig nem indult meg, viszont amerikai és francia csapatoknak a középső részen végzett vállalkozásai arra vallanak, hogy Eisenhower a középső és déli szakaszon egyszerre készül nagyobb támadásra. Amerikai és francia csapatok csütörtökön a középső és déli szakaszon Gafsa körül léptek erős működésbe és elérték az El Guettar szorosot.

Elmozdították a déltuniszi amerikai csapatok parancsnokát

Zürichből jelentik: (B. T.) Algiri jelentés szerint hivatalosan közölték, hogy Frodenhall tábornokot elmozdították állásából. Utóda Patton tábornok lett. Frodenhall a déltuniszi amerikai csapatok parancsnoka volt, Patton pedig az amerikai légierőparancsnoka és a páncélos háború egyik szaktekinetélye. A Dél-Tuniszban működő amerikai csapatok most már az ő parancsnoksága alatt kezdték meg

szerdán tevékenységüket.

Tuniszból jelentik: (MTI) A Stefani Iroda jelenti: Az amerikai légierőnek Tunisz muzulmán lakossága ellen intézett támadása során mintegy ezer muzulmán vesztette életét. A támadás után Tunisz lakosságának képviselői megjelentek az olasz hatóságoknál és köszönetet mondtak a károsultak javára tett intézkedésekért. Nagy elismeréssel szólottak az olasz líceum

Japán fogságba került egy angol tábornok

Madridból jelentik: (MTI) A Német Távirati Iroda jelenti: Washingtoni hír szerint Roosevelt fogadta Kennedy tábornokot, az ausztráliai amerikai haderő főparancsnokát. A tábornok azt kérte, hogy sürgősen erősítsék meg az Ausztráliában állomásozó

amerikai légihaderőt.

Lisszabonból jelentik: (MTI) A Stefani Iroda jelenti: Londonban hivatalosan közölték, hogy Reath tábornok, az angol-indiai hadsereg tagja, japán fogságba esett.

Fejetlenül menekülnek a német-horvát csapatok elől a délnyugat-boszniai partizánok

Zágráb. (MTI.) A zágrábi reggeli lapok haditudósítói újabb részleteket közölnek a délnyugat-boszniai tisztogatóműveletekről. A horvát és német csapatok fáradtságos munkával megtörték az 1500 méter magas Crnagora hegyvonulatban a partizánok ellenállását, majd Glamac községet megszállva, nyugat felől megkerülve a partizánokat gépesített csapataikkal, vad menekülésre kény-

szerítették azokat. Innen délre a Dinári Alpokban a Cvonien hegységben 2000 méteren felüli hágókba értek. Lassan elérik Imotschi vidékét, amelyet nemrégén földrengés sújtott. A partizánok meneklése most már olyan fejetlen, hogy 200 igavonó állatot és nagymennyiségű fegyvert és lőszert is hátrahagytak.

Török és arab politikai megnyilatkozások

Ankarából jelentik: (MTI) A török nemzetgyűlésen Musaffer, a külügyi bizottság elnöke szólalt fel Szaradzoglu miniszterelnök után és többek között ezeket mondotta:

— A török külpolitika nagy és igen szép multra tekinthet vissza. A történelem során a hatalmas Törökország mindig egyik fő eleme volt az európai egyensulynak. A török külpolitika helyes irányának eredménye, hogy az európai egyensúlyt Törökország közreműködése nélkül nem lehet elképzelni.

Tuniszból jelentik: (MTI) A Német Távirati Iroda jelenti: Kairói hír szerint Nahas pasa, Egyiptom miniszterelnöke, az egyiptomi nemzeti ünnep alkalmából beszédet mondott, amelyet

betegsége miatt, szobájában vettek fel hanglezre. Beszéde a következőket tartalmazza:

— Egyiptom demokratikus állam és az is marad. A sok rázkódtatás ellenére, amelyen Egyiptom keresztül ment, alkotmánya szilárdan áll. Minden olyan törekvés, ami szembe helyezkedik a nemzet akaratával, sikertelenségre van ítélve. Egyiptom eszménye az, hogy megvalósulni lássa az arab függetlenséget és minden tőle telhetőt megtesz e cél elérése érdekében. Egyiptom örömmel veszi tudomásul, hogy Szíria és Libanon között újra helyre áll az egyesülés. A háboru utáni világban Egyiptomnak is szava lesz, éppen úgy, mint a többi arab országnak.

MAGYAR HŐSOK

Bánhegyi József zászlós

Fáradhatatlan cselekvő készségével s mindig vités magatartásával tűntette ki magát a szovjet ellen vívott harcok során Bánhegyi József zászlós.

Különösen kitűnt az 1942 május 14-én Szuchaja Gomolyscha környékén lezajlott heves küzdelmekben, valamint a május 25-i harcokban.

Előbbi alkalommal nehéz helyzetben lévő szakasza élén az ellenség súlyos veszteségeivel verte vissza a bolsevisták rohamát. A kudarc miatt elkéseredett szovjet csapatok rövidesen újból, még nagyobb erővel vetették rá magukat Bánhegyi zászlós állására, de a honvédszakasz hőselekként parancsnokának példájára rendületlen bátorsággal utasította vissza ezt a rohamot is.

Május 25-én az ellenséget üldözve, négy főnyi csoport élén követte nyomában a visszavonuló bolsevistákat. Eközben váratlanul egy igen erős géppisztolyokkal is felszerelt bolsevista fészekre bukkan. Bánhegyi zászlós habozás nélkül rátört a huszonkét főből álló csoportra, abból húsz foglyot ejtett, három géppisztolyt és tizenhét puskát zsákmányolt. E fegyvertényével döntően hozzájárult a zászlóaljának sikereit.

Simontaluy Károly zászlós

Rendkívül ügyes magatartásával, kiváló harcászati érzékével és személyes bátorságával érdemelte ki előjárói és bajtársai elismerését Simontaluy Károly zászlós, egyik páncéltörőgágyus szakaszunk parancsnoka.

1942. május 22-én honvédeink súlyos támadóharcot vívtak Bol. Gomolyschánál. Ennek során különösen a helység szélén lévő fűrésztelép birtokáért kellett igen erős küzdelmet vívni. A bolsevisták a legnagyobb makacssággal védelmezték az állásrendszer pillérei alkotó fűrésztelépet s honvédeink támadása elakadt. Simontaluy zászlós ekkor páncéltörő szakaszát vakmerő bátorsággal gyalogságunk vonalai elé vitte, nyílt tüzelő állásba, onnét puskát tüzet zúdított a fűrésztelép támpontjára, majd annak elhallgattatása után sorban lötte ki a többi ellenséges fészket is. A további előnyomulásban egyik rajának három kezelője is megsebesült és harcképtelenné vált. Ekkor egyik páncéltörő lövegét még előbbre vitte és maga lötte ki azt a fészket, amely a támadást feltartóztatta.

Két nappal utóbb Sz. Gomolyscha elfoglalása alkalmával, mikor honvédeink megrohanták a falut, ugyancsak saját elhatározásából tört előre páncéltörőivel a legnehezebb terepen át a faluba, ahol sikerült a bolsevisták még ellenálló nehézfegyverei javarészt megsemmisítenie. Ezzel lehetővé tette puskákötelkeink gyors előretörését s a falu teljes birtokbavételét. Magatartásával döntően járult hozzá a sikerhez.

Veszélyes földcsuszamlás Felső-Savoyában. Vichyből jelentik: (MTI) A NTI jelenté: A felső savoyai Thononban történt földcsuszamlás veszélyes méreteket öltött.

Megérkezett Toseff bolgár követ Nagyváradra

Népes küldöttség fogadta az érkező vendégeket

Nagyvárad. Saját tud. A Magyar-Bolgár Társaság nagyváradi szervezetének megalakítására és a magyar-bolgár kultúrestre ma délelőtt a 11 órai gyorsvonattal Nagyváradra érkezett Toseff Demeter budapesti bolgár követ. Svetkov D. követi sájtóttatás. Valcsseff Stefan követi sájtóttatás. Tócsói Mór Kálmán, a Magyar-Bolgár Társaság központi elnöke, Dorita Bonnewa bolgár operatőrekeső, a berlini opera tagja. Kálmán Etelka, a budapesti Opera halerinája és Járay József operatőrekes. A vendégeket az ezalkalomra magyar és bolgár lobogókkal ékesített pályaudvaron dr. Hlatky Endre főispán, dr. Sós István polgármester, dr. Csapó Ferenc polgármesteri titkár és egy népes bolgár küldöttség, élén Sofronovics Károly pékmesterrel, a nagyváradi bolgár kolónia elnökével fogadta. A város vezetői-

nek üdvözlő szavai után a bolgár küldöttség vezetője bolgár nyelven üdvözölte a követet, aki röviden válaszolt, majd szívélyesen elbeszélgetett a helybeli bolgár kolónia tagjaival. A követ és kísérete, valamint a kultúrestre érkezett művészek ezután szállásaikra hajtottak.

Felkettőkor a Hungaria étteremben díszebéd volt, amelyet a város rendezett a vendégek tiszteletére és amelyen a meghívott előkelőségek mellett a nagyváradi bolgár kolónia több tagja vett részt.

Délután fél hat órakor a városháza dísztermében ünnepélyes külsőségek között megalakul a Magyar-Bolgár Társaság nagyváradi szervezete, majd pedig a Szigligeti Színházban Kultúrest lesz, amely iránt városzerte igen nagy érdeklődés nyilvánul meg.

Vesztegetésért két hónapra ítélték egy idős asszonyt

Nagyvárad. Saját tud. A nagyváradi rendőrség olyanirányú értesülést szerzett, hogy M. L.-né lakásán nagyobb mennyiségű szappant halmozott fel. Ezért két polgári ruhás detektív jelent meg M. L.-né lakásán és házkutatást tartott. Szappan helyett azonban búzárt találtak, amit az idős asszony férjével együtt a tartón szedett össze két díznője részére. Ezt a védekezést azonban a detektívek nem fogadták el s mint, hogy M. L.-neknek, mint ellátatlanoknak, kenyér- és lisztjegyük volt, s így a búza birtoklása nem volt jogosult. — közölték M. L.-nével, hogy a búzával együtt azonnal beküldjék a rendőrségre. Az idős asszony nagyon megijedt és pénzzel igyekezett rábírní a detektíveket, hogy ne vigyék az ügyet a rendőrség elé. Azok látszólag el is fogadták a felajánlott 100 pengőt azzal, hogy majd felajánlják a Vöröskeresztnek. Ebben a megoldásban az idős asszony is megnyugodott, a detektívek azonban azonnal megjelentek a búzával együtt mégis csak felkísérték a rendőrségre s a rendőrbíró azonnal elítélte tíz napra s a búzárt és a száz pengőt elkobozta — főljelentést tettek ellene vesztegetés címén. Ezért vonta ma felelősségre M. L.-né a törvényszék Váradi-tanácsa, mely bűnösnek is találta a vádbeli cselekmény elkövetésében és ezért 2 hónapi fegháza ítélt. Az ítéletben az ügyész megjegyezte, a vádlott és védője felelősséget jelentett be a bűnösség megállapítása miatt.

Furcsa fegyverek a másik oldalon

Szovjet távrobantó készülékek

Ma már minden kételkedést kizáróan hebizonyítást nyert, hogy a bolsevista Oroszország az elmúlt két évtized alatt egyébbel sem törődött, mint azzal, hogy fegyvereket, harcokozikat, repülőgépeket gyártson. Nyilvánvaló, hogy a bolsevizmus azért használta fel 200 millió emberének munkacerejét és mérhetetlen természetit kincseit fegyvergyártásra, hogy Európát megrohauja és bolsevizálja. Ebben az óriási „fegyvergyárban” idők, munkát, anyagot nem kímélve készülték a legkülönbözőbb, leggyafurtabb fegyverek. Ezek között igen érdekes a távrobantó készülék, amelyet rádió útján hoztak működésbe.

A távrobantó készülék nagyjából két fő részből áll, egy rádió adó-vevő készülékből és egy robantótöltetből. Amikor az orosz csapatok az ellenfél nyomására egy-egy nagyobb várost, vagy helységet elhagyni, kiüríteni kényserültek, több helyen ilyen távrobantó készülékeket építettek be. Gyárépületekbe, nagyobb házakba, vasúti csomópontok alá, hidak pillérébe és egyéb hadászatiilag fontosabb helyekre építették be ezeket

a távrobantó készülékeket, amelyeket kívülről igen ügyesen láthatatlanná tettek, elrejtettek. A beépített részbe tartozott a rádió-vevő állomás és a robantótöltet.

A rádió-vevő készüléket egy bizonyos rádióhullámhosszra állították be. Tehát a rádiókészülék csakis az előre megadott rádióhullám érkezésekor kezdett működni. A rádióhullám hatására a készülékben áram keletkezett, amely áram egy mágneses szerkezetet hozott működésbe.

A mágnesszerkezet egy ütőszeggel van kapcsolatban és az ütőszeg a robantótöltetet robbantja.

A felszerelés másik részét egy rádióadóállomás alkotja, amelyet a bolsevisták magukkal vittek és amellyel ugyanazokat a rádióhullámokat lehet előidézni, mint amilyenre a beépített rádiókészülék működésbe lép. Szaknyelven ezt úgy mondják, hogy a két készüléket „összehangolták”. Azonban tekintettel arra, hogy a térben igen sokféle rádióhullámzás keletkezik a sok működésben lévő rádió miatt, előfordulhatott volna,

Mozik műsora:

APOLLÓ: Lidércfény.
BELVÁROSI Bajtársak.
KORONA: Az utolsó Werezkey.
CASINO: Szűts Mara házassága.

hogy véletlenül egy másik rádiókészülék által keltett rádióhullám éppen működésbe hozhatta volna a gyújtószerkezetet. Ezért a gyújtószerkezetet úgy oldották meg, hogy egy bizonyos szabályos időközönkénti ismétlődésekor lépett csak működésbe. Például tegyük fel, egy 50 méteres hosszúsági rádióhullám csak akkor robbantotta a készüléket, ha ötször egymásután egy percig működött az adókészülék és közben mindig egy-egy perces szünet állott be.

Ezeket a robbantási módokat, valamint a hullámhosszúságot készülékenként külön be szabályozták. Tehát mintegy minden egyes robbantó töltetnek volt egy „jelzava”, amellyel a robbantást elő lehetett idézni. Kémek útján győződtek meg legtöbbször arról, hogy az ellenség már megszállta-e az aláaknázott gyártelepeket, vagy helyiségeket. Ekkor a rádióadó állomáson a kívánt hullámhosszon kibocsátották a rezgéseket, a megállapított időközökben és szünetekkel, mire a robbanás bekövetkezett.

Egy-két robbanás valóban történt is a nagyobb városokban, azonban ma már olyan finom és pontos műszerek vannak a robbantókészülékek felkutatására s mi műszaki csapatainknak, hogy ezekkel majdnem mindig sikerül az eldugott pekolgépet felfedezni.

Tudja-e Ön...

... hogy a torpedó eszméje, amint legújában kiderült, több, mint ötszázéves multra tekinthet vissza? Az első torpedótervező, Ignace Fontana olasz mérnök volt, aki 1420-ban megjelent „Haditechnikai Képeskézikatában” márban” már rajzot is közölt elgondolásáról. A rajz egy különös alakú vizijárművet mutat, melynek oldalakörmányai magasan a csónak fölé emelkednek, középen pedig egy uszókörmányt von magga után. A hajtóerőt a csónak végén elhelyezett rakétáknak kellett volna szolgáltatni. A csónak ortá kerülök legyverete emlékeztető kampót mutat, melynek a mérnök elgondolásában az volta feladata, hogy befuródjék a hajó tetejébe és a visszalökődés erejével a csónakban felhalmozott robbantótöltetet felrobbantja.

... hogy Ranavlona Madagaszkár utolsó benszült uralkodója még ma is él? A hovák királynőjét a franciák 1895-ben Reunion szigetén internálták. A föld egyik legszebb pontját alkotó csodálatosan szép szigeten a királynő hamarosan beletörődött sorsába és — feleségül ment egy francia csendőrhöz. A királyi foglyáról „aranykálitának” is nevezett szigeten még egy barnabőrű szépség él: Terri Nue Tabiti Pomare. Tahiti utolsó királynőjének unokája, aki ugyancsak 1895-ben került száműzetésbe és azóta gondtalanul él havi 675 aranyfrankos nyugdíjából.

... hogy az öntöttvasat a királyk már Krisztus előtt a hetedik században is ismerték? Európában 1940-ben épültek az első vasöntökemencék Elzásban. (MN)

Szovjet tábornok vallomása szerint 20 millió a bolsevisták eddigi embervesztesége

Tuniszban minden percen megindulhat a 8. brit hadsereg támadása Rommel páncélos hadserege ellen

Berlin. (MTI) A Német TI jelenti: A fogságba esett Boriszov Mihály tábornok a hetedik szovjet lovas gárdahadtest tábornoka kijelentette, hogy a vörös hadsereg a legutóbbi három hónap alatt rendkívül nagy veszteséget szenvedett. Ezek a veszteségek messze felülmúlják az elmúlt tél veszteségeit. A tábornok a vörös hadsereg veszteségét a szovjet offenzíva megindulása óta 1.5—1.7 millióra teszi fogolyban, halottakban és sebesültekben. Mint a tábornok a továbbiakban kijelentette a szovjet vezérkarban a szovjet veszteségét a háború megindulása óta 20 millióra becsülik.

Kudarcba fulladt a bolsevisták támadása Orel körül

Berlin. (MTI) A Nemzetközi Tájközlő Iroda jelenti a keleti harctérről: A bolsevisták szerdán Oreltől délnyugatra, délre és délkeletre nagyszabású műveletbe fogtak. Ezeket a bolsevista törekvéseket azonban a német harcikötellek együttműködése következtében meghiúsultak. A német hadsereg kötelei 77 bolsevista páncélos semmisített meg, a német repülők 39 szovjet harcokcsit romboltak szét. A bolsevisták anyagvesztésével arányban állott véres veszteségük is. Az Ilmen-tó harci területén a bolsevisták folytatták tömegtámadásaikat, de véres veszteségeket szenvedtek. Német repülők 56 szovjet gépet lőttek le.

Véresen összeomlott Montgomery első támadása a Mareth-vonal ellen

Berlin. (MTI) Az Interinf jelenti: Mint várható volt, a Mareth vonalak előtt csütörtökön ismét élénk harcok folytak. A brit erők egész nap támadtak. A támadások azonban meghiúsultak. A britek súlyos veszteségeket szenvedtek halottakban és foglyokban. A 8. brit hadsereg főparancsnoksága a súlyos veszteségek miatt szerdán beszüntette támadásait, amelyek páncélos támogatás nélkül folytak. Minthogy a tengerparti vidéken újabb erősítéseket vontak össze, számítanak a brit akció folytatására. A Földközi-tenger keleti részében két felderítő és biztosító légikötél sikert ért el. Megtámadott a két kötelek egy brit torpedóvető alakulatot és négy gépet lelőtt.

A rossz időjárás ellenére is támadni készül a 8. brit hadsereg

Berlinből jelenti: (MTI) A Német Távirati Iroda jelenti: A birodalmi főváros körében a figyelem a tuniszi arcvonal eseményei felé irányul. A Tuniszban most uralkodó rossz időjárás egyáltalán nem kedvez a nagy hadműveleteknek. A rossz időjárás ellenére is a szerdai hadműveletek olyan méretet öltöttek, amely arra enged következtetni, hogy a 8. brit hadsereg rövidesen támadásra indul.

Ezt a véleményt megerősíti a szerdán elfogott katonák vallomása is. A 8. angol hadsereg felvonulását már befejezte.

Berlin. (MTI) Az Interinf jelenti: A tuniszi arcvonal északi szárnyán csütörtökön egy német harcicsoport meglepetésszerűen rátört a brit vonalakra és áttörte. A brit tartalék alakulatok éppoly kevésbé tudták fel tartóztatni a német támadó kötelek előretörését, mint a brit tüzérség. Zuhánóbombázók és csatarepülőgépek súlyos veszteséget okoztak a briteknek. Az előretörés következtében a németek Dzebel Abiod vidékén elért jelentős területnyereségen kívül sok foglyot ejtettek és tetemes hadianyagot zsákmányoltak.

Még nem lehet tudni, vajon ebben az esetben a tuniszi arcvonal északi szakaszán nagyobb arányú hadműveletek megnyitására van-e szó. Középtuniszban nyugodtan telt el a nap. A rövid idővel elszűrt elpusztított amerikai és brit kötelek helyébe egy új amerikai erőcsoportot vontak össze, amelynek gyors mozgását a nagyarányú gépesítés biztosította. Ennek alapján elképzelhető, hogy ezt az erőcsoportot a Kaifrouan elleni hadműveletekre, valamint a Faid vidékén lévő tengelyállások el-

len irányuló újabb előretörésre akarják felhasználni.

Berlin. (MTI) A Német TI jelenti:

Japán bombázók megsemmisítő támadást intéztek Port Darwin ellen

Tokióból jelenti: (MTI) A Domei Iroda jelenti: Március 15-én a nappali órákban japán bombázórepülők több hullámban támadást intéztek Port Darwin ellen és bombákat dobtak a kikötőberendezésekre, katonai célpontokra és olajraktárakra. Több mint 30 vadászgép támadta meg a japán bombázókat és az ellenséges állások fellett heves harcok fejlődtek ki. A japán vadászok és bombázók 16 brit gépet lelőttek. Eddigi jelentések szerint

A birodalmi főváros körében a figyelem a tuniszi arcvonal eseményei felé irányul. A Tuniszban most uralkodó rossz időjárás egyáltalán nem kedvez a nagy hadműveleteknek. A rossz időjárás ellenére is a szerdai hadműveletek olyan méretet öltöttek, amely arra enged következtetni, hogy a 8. brit hadsereg rövidesen támadásra indul. Ezt a véleményt megerősíti a szerdán elfogott katonák vallomása is. A 8. brit hadsereg felvonulását már befejezte.

csak egy japán gép veszett el. A légitámadás a leghevesebb volt az utóbbi hónapokban a Port Darwin ellen intézett japán támadások közül. Port Darwinban az utóbbi időben az ellenség élénk tevékenységet fejtett ki és állandóan erősítéseket végeztek a kikötőben. A japán légiőerő eredményes támadása azonban elébevágott az ellenség Port Darwinból kiinduló készenlétének.

Egyre hangosabban követelik az USA-ban Martinique megszállását

Genéből jelenti: (MTI) A Német TI jelenti: Hamilton Fish republikánus képviselő azt ajánlotta, hogy Anglia a Bermuda szigetektől a Dél-Amerikáig terjedő valamennyi szigetbirtokot engedje át az Egyesült Államoknak támaszpontok létesítésére.

Buenos-Airesből jelenti: (MTI) A

Német TI jelenti: Északamerikai jelentések szerint az Egyesült Államokban egyre többen követelik Martinique szigetnek megszállását. — A New York Post azt tanácsolja az Egyesült Államok katonai hatóságainak, haladéktalanul küldjenek csapatokat az ellenséges uralom alatt álló terület megszállására.

Igy látták Európa ifjai a szovjetparadicsomot...

Tello Juis Gomez, spanyol önkéntes írja: „Vasárnapi harangzó” címen

Valahol Oroszországban.

Ismerjük már a háború kitörése óta a kellemetlen orosz rejtélyt. Az arcvonalig vezető út, mint egy filmezalag, csupa rombolást, tüzet mutat s mindenütt ugyanazzal a technikával: külön szovjet rombolóosztagok dolgoztak itt köolajjal. A pálinkától feltüzelt hordák, népbiztosok pisztolyának kényezere mindent felgyújtottak. Nem is lehet megérteni ezt a pusztitást. Elképzelem azt a rémületet, amit a vörösök katonáink érkezéséig átéltek. Látom a robbanásoktól megszagott háziorokat, után a búrtort, berendezést, mindenütt romokat, leomló falakat. A szél nem tudja elhajtani a szörnyű füstszagot a levegőből. Minden orosz város romhalmaz. S az utak mentén roncsosá lőtt szovjet harcokcsik, ronda zöld színre festve. 70 tonnás idomtalan alkotmányok.

Szemünk mindenütt a szovjet élet nyomait keresi. De a 23 évi vörös uralom nyomában csak a halált találjuk. Szovjetország — nagy rejtély. Benyomásaimból csak egyes képfoszlányokat mondhatok el. A parasztek szegények, mezítelások: a falvak szalmatejű nyomorúságos faviások; kút alig van. Még a szovjetház sem jobb környezetnél. A házak egyetlen szobájában néha tűzél is több ember éli életét.

Mindeme romlásból a való igazi képében bontakozik ki a kommunizmus arculata. Az állati sorba lealacsonyított és ma új életre ébredő lakosság céltalanul ódög az utcákon majd tömegekben jelentkezik a helyi parancs-

nokságon. Amott egy szokatlanul keskeny, magas épület áll; gyárnak vélem. De valójában színház, ahol ezeket a szerencétleneket szórakoztatták: ma pedig pisztollyal kényszerítik, hogy velünk szemben harcoljanak.

A város egyik terén Lenin ledöntött szobra áll. Egy kis gyepes téren egy német katona sírja: fakerítés, sícsák a fakereszten és egy virágcsokor a bajtársaktól. Ő is segített szétverni a vörös uralmat, ezt az aljas világot, ezt az emberhez méltatlan országot, ahol az építések a görög és amerikai építészeti stílust öszekeverték valami izléstelen zagyvasággá és mindent piszkosságára mázoltak s minden lelket megromtottak.

De beszéljünk az orosz templomokról, ezekről a jellegzetes épületekről, aranyozott hagymatornyakkal, zöld mozaikképekkel, égbenyúló fehér keresztjükkal. Ezekből vallásellenes műzeumot alakítottak a vörösök. Láttam egy templomot, amely gyalogságunk gyors közbelépése jóvoltából épségben maradt. A bronzajtó előtt remegve állt egy öregasszony, bőven keresztet vetve görög módon. „Istenem, jer vissza!” — mormolták ajkai. A templomot csodaszép festmények, értékes edények, gyönyörű ikonok (szentképek) díszítették. Csodálatos arannyal átszőtt selyemszőnyegek függnek a falakon, szinte élőknek tetsző angyalszobrok. Bizonyára volt itt még olyan kincs is, amit a vörösök magukkal vittek. Valami furesát látok itt a templomban: képeket a spanyol háborúból, vörös propagandafelvétele-

ket erről a kudarcba fulladt vállalkozásból. Minden egyes tárgyon istentelen felírás, vallásgyalázó szöveg.

Szerettem volna e templom harangját hallani. De azokat elvitték Moszkvába, hogy sarlót és kalapácsot, meg ágyút öntsenek belőle a békés emberiség kirtására.

30 ezer egyesület

Hol itt, hol ott bukkan fel a megálapítás, hogy Magyarországon tiltottan sok az egyesület. Teleki Pál adatgyűjtést végeztetett miniszterelnök korában és akkor 22 ezer egyesületet írtak össze. Az újabban visszaszerezett területekkel együtt, főleg pedig az újabb szaporodás következtében (az egyesületi életben ugyanis nem pusztít az egyke) mintegy 30 ezer különböző egyesület működik szerte az országban, megjelelő számú elnökökkel, titkárokkal és más tisztségviselőkkel. Ha az egyesületeknek átlagban 300 tagjuk van, csaknem 10 millió magyar vallhatja magát tagnak. Tovább is folytatja azonban a fejtegetést a „Városok Lapja” legutóbbi számában dr. gróf Csáky-Pálavicz László, amikor évi 3 pengős átlagtagdíjat, szubvenciókat és támogatásokat kalkulálva, évi 40—50 millió pengő egyesületi bevételről beszél.

EGY SZÁZAD ÁTTÖR A VÖRÖS PÁNCÉLGYÜRÜN

— A honvéd hadifüvésítő század közlése —

Csak egy rövid lélegzetvételre állt meg az állomáson a zakatolva, lihegve rohán sebesszállító vonat. Magyar katonákat visz haza gyógyulásra, a nagy bolsevista téli támadás hősi elhárítóihoz. Orvosok, vöröskeresztes testvérek járják be a kocsi-
kat.

Kiss Tóth Péter tizedessel beszélgetek arról, hogyan vágta át magukat az ellenség gyűrűjén. Az ő századuk volt az a bizonyos, a szovjet propaganda-híradásokban szereplő „hadosztály”, amelyet a vörösek teljesen bekerítettek és amelyre a teljes megsemmisülés vár. A századnyi erejű magyar honvéd azonban a felbecsülhetetlen erejű ellenében hősies harcok után keresztülvágta magát.

Amikor a nagy bekerítőkíséret délről megindult, szemben és középen csak kisebb egységekkel támadtak a bolsevisták s csak fokozatosan terjedt ki a harc a doni frontszakaszra. Aztán hirtelen bolsevista mammut-harcokocsik rohantak előre és sikerült több helyen állásainkba betörniök, egy ilyen betörés vágta el azt a századot is, amelyben Kiss Tóth Péter tizedes volt a második szakaszparancsnokhelyettes.

Ugyanakkor a veszteségeikkel nem törődő vörösek északról is dél felé kanyarodtak s elég átmérberejű gyűrűbe szorították a századot.

Az utolsó nuskagolyóia...

Harcokhoz szokott, kipróbált, egytől-egyig magyarokból álló legerőség volt. Megszokták a harcot. Szembetűnően nélkül tudtak talatozni a legnagyobb tűzben, felugrottak a tankra és bedobták a kézigránátot, vagy pusztá szórakozásból átjártak odaátra és ellopták a bolcsi fegyvereket.

A századparancsnok ismertetette a helyzetet s utánállásait megerősítve, minden egyes honvéd azzal az elszántsággal foglalta el helyét, hogy az utolsó puskagolyóig küzdeni fog. Korá hajnalban minden oldalról megmozdult a szovjet gyűrű.

Az élmények értékelése szinte újból átjött Kiss Tóth Péteren.

— Szürke mozgó tömegek közeledtek felénk rettenetes gyorsasággal s mi nem lőttünk, csak akkor, amikor már úgy látszott, hogy a fejünkre rohannak. Minden lövés biztos volt. Egyszerre nappali világosságig küzdeni fog. Korá hajnalban minden oldalról megmozdult a szovjet gyűrű.

Idősegesen szívja a cigaretét. Látni az arcán, hogy most nem a sebesszállító vonat fehér ágyán fekszik, hanem ott van szakaszánál és M. J. zászlós szakaszparancsnokával együtt a falu déli részét tartják.

— Azután nagyobb szünet következett — folytatja szavát. — Közben néhányszor átkiáltottak hozzánk a bolsevisták, hogy adjuk meg magunkat, mert körülöttünk már mindenki megadta magát. Minden felhívásra

mélto választ adtunk. Persze legyverrel. Ebédre csodajó disznópörköltet kaptunk s utána bort. Jókedvünk volt, úgy éreztük, hogy a pokolbeli ördögökkel is felvonnánk a harcot! Akartuk is, tudtuk is, hogy kivágjuk magunkat. Ebéd után még egyre szivta a fogát a muszka, hát tovább építettük a torlaszokat, akadályokat, ugyszólván a bolsevisták szemelátárra. Az újabb támadást tűzéréség kezdte meg. Rosszul lőttek, az igaz, de a rommá lőtt iglut állandóan tűz alatt tartották. Attól kezdve egyre támadtak. Két nap alatt tizenegy támadást vertünk vissza, noha a gyűrű egyre szűkült körülöttünk. A harmadik napon parancsot kaptunk, hogy S-től délre törjük át magunkat az ellenség s vegyük fel az érinkezést az ottani magyar csapatokkal.

— Felkészültünk az utolsó nagy próbára. Megvártuk, amíg újra támadnak a bolsevisták, azután keletnek ellentámadást szinelve az első szakasz dél felé kitört. A terep igen kedvező volt számunkra. Majdnem mindent magunkkal vittünk, csak a disznóinkat sajnáltuk. Mire a bolsik

észbeakaptak, az első szakasz elérte az erdőt, amelynek tulsó oldalán már a mieink voltak. Hátról-hátról vonultunk vissza a második szakasszal. Minden lépésnyi helyért meg kellett harcolni, de ezerszeres erőt adott az a tudat, hogy ha sikerült az áttörés, elérjük a mieinket. Elől lassan tudtunk csak továbbjutni, hátulról meg már betörték a faluba a harcokocsik. Szerencse, hogy néhány jól elhelyezett áknánk megtette a hatást. A végen, mikor szakasszommal én is visszavonultam, átlőttem a bombom s összerokadtam. Nem volt idő kötözésre, rászoritottam a kezem s bajtársaim felváltva támogattak. Ez volt a legnagyobb! A sebesszállítóval szökkelni és még hozzá harcolni is, oldalt meg hátra is. Sikerült! A század átvágta magát a szovjet gyűrűn. Aztán elkabullán elaludtam és csak a vonat zakatolására ébredtem fel.

A mozdony pőfőg, megrándul a hosszú kocsisor és lassan, nyikorgó kerekekkel elindul a sebesszállító vonat hazafelé.

Dr. FÜRY LAJOS
hadapródormester.

Dr. Beöthy Konrád szabadegyetemi előadása a hirtelen halálról

Mi az oka annak, hogy elmúlt évben a fővárosban 1950 hirtelen haláleset fordult elő?

Nagyvárad. Érdekesebb és a közönség szélesebb rétegét érdeklő téma el sem képzelhető, mint amit dr. Beöthy Konrád egyetemi rendkívüli tanár, a nagyváradi törvényszék kiváló orvosakértője választott szabadegyetemi előadásának tárgyául. A hirtelen halál problémája, amit a kitűnő orvos előadásának keretében a közönség elé vitt érthetően nagy érdeklődéssel találkozott. A közönség soraiban láttunk több orvost és jogászt, akiknek ügyészólván szakmájukba vág ez a kérdés s így természetes hogy eljöttek meghallgatni Beöthy Konrád dr-t, aki, mint törvényszéki orvosokértő a hirtelen halálal kapcsolatos kérdéseknek széleskörű gyakorlati révön legkitünőbb ismerője.

— A hirtelen halál — kezdte felszült érdeklődéssel várt előadását Beöthy Konrád dr — tulajdonképpen nem is „hirtelen” halál, mert a váratlanának látszó véget csaknem minden esetben hosszas betegség előzte meg. A nem „hirtelen” haláltól csak annyiban különbözik, hogy a beteg arról, hogy szervezetét komoly baj támadta meg nem tudott, nem akart tudomást venni, vagy esetleg környezetétől valamely okból eltitkolta. A halál hirtelensége tehát tulajdonképpen kevés esetet leszámítva csak látszólagos.

— Mit nevezünk mégis hirtelen halálnak? — vetette fel a kérdést. Azt amikor a halál előzetes kórházi vagy legalább is orvosi kezelés nélkül következik be, a beteg előzően látszólag — ezt hangsúlyozom, hogy csak látszólag — tökéletesen egészséges volt, munkáját jól végezte s egyszer-

reüen a munkapadról vagy íróasztala mellől lefordult és percek alatt kieszvedett.

— A halál meghatározásánál azonban sokkal fontosabb tudni azt, mi a kötelességünk, ha valaki a környezetünkben úgynevezett „hirtelen halál” következtében pusztul el. Első teendő a halál okát kipuhatolni. A környezet ugyanis igen gyakran jóhiszeműen, sőt sok esetben rosszhiszeműen is tévedhet. Talán rámutatni is felesleges arra, hogy ezekből azután mennyi komoly következmény származhat. De szükséges tudni a halál okát azért is, mert az ok igen könnyen lehet fertőző betegség, amely esetleg már a halott családjának egyik-másik tagját is megfertőzte. Különösen a tuberkolózis terjedhet ilyen módon s határozottan állíthatom, hogy nagyobb körültekintés és óvatosság mellett kiküszöbölhető lenne az, hogy — mint jelenleg — évente 90 ezer ember pusztuljon el Magyarországon ebben a betegségben. 1876-ban törvényt is hoztak abban az irányban, hogy a hirtelen halál körülményeit tisztázni kell. Ez a törvény elősorban fontos azért, hogy büntetéseket leplezzünk le. Az viszont a hozzátartozók kötelessége, hogy magukra vigyázzanak, miután az említett törvény inkább a közt védelmezi.

— Ami a hirtelen halál gyakoriságát illeti — folytatta érdekes előadását dr. Beöthy Konrád — elég talán, ha egy számot említek. Budapesten az elmúlt esztendőben 1900 hirtelen haláleset történt. Ezek nagyrésze olyan „hirtelen” halál volt, amelyet

már hosszabb ideje tartó fel nem ismert vagy eltitkolt betegség okozott. Ami a váratlanul bekövetkező halál korra és nemre való megoszlását illeti, ezen a téren komolyabb eltérés nem mutatkozik. A hirtelen halál ugyanis egyformán szedi áldozatait nők, férfiak, csecsemők, gyermekek, serdülő korban levő ifjak, meglelt kora öregek és aggok közül. A baj meggátlása pedig csak egy módon volna lehetséges. Ha az emberek nagyobb jelentőséget tulajdonítanak kisebb közérzeti zavarainak. Így legalább 40—50 százalékkal lehetne csökkenteni a hirtelen halálesetek számát, ami annyit jelent, hogy évente legfeljebb ezer ilyen haláleset fordulna elő csak az országban. Mert az, hogy egyedül a fővárosban naponta 5—6 ember hal meg hirtelen halál következtében eléggé elgondolkodtató.

Dr. Beöthy Konrád ezután hatásvetített képekben mutatta be a hirtelen halált okozó különböző szervi, így bél, agy, szív és ér megbetegedéseket. Különösen érdekesek voltak azok a felvételek, ahol a hirtelen halál valóban váratlan esemény, egyegy „cigányútra” tévedt falat vagy más hasonló körülmény okozta.

— A szívmebetegedéseknek számáránya — mondotta a kitűnő előadó — a hirtelen halál eseteiben különösen számottevő. A hirtelen halál oka ugyanis 24 százalékban szívmebetegedések.

Külön kell még szólnunk — mondotta előadása végén dr. Beöthy Konrád — az alkohorról, ami egyébként még az egyik legkevésbé ártalmas mérge. A szeszital mégis tökéletesen tönkre teheti szervezetünk fehérje anyagát s hosszabb, valamint nagyobb mértékben történő fogyasztása feltétlenül szomorú végre vezet. Ugyanez áll a kábítószerre, valamint a fertőzések okozta mérgezésekre is. Majd a következő szavakkal fejezte be az izgalmasan érdekes előadását.

— A külső erőszak nélkül bekövetkező hirtelen halált, mint már mondtam, rendszerint hosszas betegség előzi meg. Ezek a betegségek kisebb jelentéktelenség látszó tünetek között csaknem mindig jelentkeznek. Az orvosi tudomány ma már szerencsére ezeket a bajokat tudja diagnosztizálni s ezzel a bajt gyógyíthatja, a hirtelen halált megelőzheti. Ezért hát: *Ha valami bajod van ne késlekedj, menj azonnal orvoshoz.*

A humoros megjegyzésekkel enyhített, megrázó példákat felsorakoztató, hasznos előadást a közönség hosszantartó tapsal köszönte meg. (H. I.)

Özvegy Nagy Gyuláné kérése

Kéréssel kopogtatott be szerkesztőségünkbe özvegy Nagy Gyuláné. Magánasszony. Se rokona, se ismerőse nincs. Amíg ép volt a keze, dolgozott becsületesen. Takarított, surolt és szerény keresetéből élt. Megtörtént azonban a baj. Munkája közben megsérült a keze és ennek következtében súlyos műtétet ment keresztül. Jobbkézének egyik új majdnem egészen le kellett vágni. Most teljesen támasz és kereset nélkül áll. Kéri a jószívű embereket, hogy segítsék valamivel. Özvegy Nagy Gyuláné a Pogány telepen lakik Zapor utca 42. sz. alatt. Adományokat ide lehet eljuttatni, de szerkesztőségünk is szívesen továbbítja azokat.

Egységi törekvések a kereszténységben

— Részletek Serédi Jusztinián bíboros hercegprímás beszédéből —

Tegnap számunkban lapzártá és helyszüke miatt csak rövid összefoglalót adhattunk abból a hatalmas beszédből, amelyet a bíboros-hercegprímás mondott el a Szent István Társulat közgyűlésén. A beszéd legérdekesebb fejezetét a keresztény egységre való törekvésekről most egész terjedelmében hozzuk.

Azok az egységi törekvések, melyek a keresztények között különböző korokban kül- és belföldön egyaránt jelentkeztek és minálunk éppen napjainkban is jelentkeznek, a görög, az örmény, a kopt, a román és a ruthén stb. unió kivételével nagyobb csoportok, sajnos, nem vezettek vallási egységre, mert a katolikus egyház az Istentől rábizott hit- és erkölcsi tanítását, valamint fegyveleszközöit nem katolikus testvéreinkkel ugyan készségesen ismertette és most is ismerteti, de azokból, mint fentebb láttuk, végzetes következtetés nélkül egyetlen egyet sem áldozhat fel; nem katolikus testvéreink pedig — amint többeknek megnyilatkozásaiból kitétnék — a maguk vallási felfogásából szintén nem hajlandók engedni. Igaz ugyan, hogy ezek az utóbbi megnyilatkozások ennek ellenére mégis lehetségesnek gondolják az egység létrehozását, még pedig olyanformán, hogy a katolikus anyaszentegyházat, továbbá a keleti szenttartást nem egyesült, valamint a jövőben talán valami egységbe tömörülő protestáns keresztény vallási szervezeteket egy-egy részének tekintik; de ezek szerintük önmagukban külön-külön nem elegendők, mert hiányzik belőlük a másik vagy a többi rész, amellyel együtt egészet alkotnának, úgy hogy ennek az egésznek volna igaza. Maga az egység pedig szerintük úgy jöhetne létre, hogy az említett részek egy magasabb egységben olvadjának össze, amelyben azonban egzisztenciális különállásukat és eddigi tanításukat is megtartanák. Csakhogy ez az ut minden jószándék mellett is járhatatlan volna, mert nem vezetne igazi egységre, ha az egészben a részek egzisztenciális különállásukat megtarthatnák és ha éppen a legfontosabb dolgokra: a hit- és erkölcsi igazságokra, valamint a kegyveleszközökre vonatkozóan a többi rész tanításával ellentétes tanításuk megmaradhatna. Az ilyen magasabb egység pedig éppen a belső szervezeti és doktrinális ellentétek miatt nem is lehetne Krisztus egyháza, hanem csupán emberi alkotás, mert Krisztus egyháza csak egy lehet és egységes, amely tehát a hitre és az erkölcsökre, valamint a kegyveleszközökre vonatkozóan egymással ellentétes tanítást nem hirdethet.

Valóban Krisztus Urunk nem több, hanem csak egy egyházat alapított és azt közel kétezer esztendővel ezelőtt Péter apostol közzikláján úgy építette fel, hogy egy legyen, szervezetében és tanításában pedig egységes. Tehát Krisztus egyháza nem állhat részekből, sem valamely az emberektől létesítendő, magasabb egységnek része nem lehet. Ha ugyanis egzisztenciális különállásukat megtartó részekből tevődnek össze, akkor nyilván nem volna egységes, ha pedig arra volna rendelve, hogy valami magasabb egységnek legyen része, akkor meg — mint egész — eddig vagy még nem is létezett volna, vagy már az első vallásszakadások korában megszűnt volna létezni, úgy hogy most sem léteznék. Ha pedig — mint rész

— mégis léteznék, akkor meg nem volna tökéletes, hanem hiányos, mert még a többi részekkel való kiegészülését várná. Ha azonban ezt a kiegészülést emberi erők úgy hoznák létre, hogy a részeknek a hitre és az erkölcsökre, valamint a kegyveleszközökre vonatkozóan egymással és Krisztussal ellentétes külön tanítása megmaradna, akkor az egész, vagyis magasabb egység, nyilván nem lenne azonos a Krisztustól alapított egyházzal, hanem emberi alkotás volna, amelyen belül a katolikus egyház is megszűnnék krisztusi mű lenni. Csak hogy ez mind ellenkezik Krisztusnak egyházalapító cselekedetével és azzal az ígéretével, hogy a világ végéig mindennap velem van a tőle alapított egyházzal, amelyen a pokol kapui sem vesznek erőt. Ha valóban el akarjuk érni azt, amiért Krisztus főpapi imáját mondotta: ut simus unum, akkor ebben az örök sorsunkat eldöntő kérdésben nincs más út, mint hogy a Szentlélek Isten felvilágosító kegyelmét kérve a kinyilatkoztatás forrásai alapján megállapítjuk, melyek a Krisztustól kinyilatkoztatott hit- és erkölcsi igazságok, valamint a tőle rendelt kegyveleszközök, azután megkeressük, melyik az a vallásos szervezet, amelyet azok hirdetésére, illetve kiszolgáltatására Krisztus alapított és amely a tőle kinyilatkoztatott hit- és erkölcsi igazságokat, valamint a tőle rendelt kegyveleszközöket mindaddig híven megtartotta, bátran hirdeti, mindig következetesen és tévedéstől mentesen magyarázza: és akkor minden emberi tekintet felretéve, minden fentartás nélkül, ahhoz csatlakozunk és annak tanítását, valamint kegyveleszközöit válogatás nélkül elfogadjuk.

Azonban, bár a vallási egység reményéről, mi, magyar katolikusok sem mondunk le, mégis úgy látszik, hogy előbb inkább a nemzeti élet terén találunk egymásra, ami szintén nagyon értékes és kívánatos eredménye lesz az egységi törekvésnek.

A bíboros hercegprímás ezután így fejezte be beszédét: Amikor én a következtetéssel szemben minden téren a következtetést szorgalmazom, mikor azt hirdetem, hogy a tudományok és a művészetek terén olyan logikus emberek, illetve mesterek kellenének mint amilyenek Szent Agoston, aquinói Szent Tamás, vagy Pázmány Péter és általában a nagy keresztény tudósok illetve hívő mesterek voltak; mikor azt szeretném, ha a hit- és erkölcsi életben olyan következetes hittestvérekkel dicsekedhetnék, mint amilyenek a szentek millió voltak; mikor a magyar magán- és közéletben Szent István, Szent László, Nagy Lajos és a többi nagy királyaink, Hunyadi István, Pázmány Péter, Rákóczi Ferenc, Széchenyi István, Deák Ferenc és más nagyaink után sóhajtok: azt hirdetem, hogy legyünk mindig következetesek az igazságban és az erkölcsi jobban, nem pedig azt, hogy legyünk következetesek a hamisságban, a tévedésben és az erkölcsi rosszban is, vagyis, hogy legyünk következetesek a

következtetésben. Mihelyt tehát észrevesszük a hibát, a tévedést az erkölcsi rosszat, azonnal keresztény alázatossággal lássuk be és igazítsuk ki azt, mert sapientis est mutare consilium in melius. Ha tehát, hogy csupán egy-két példát mondjak, belátjuk hogy a magyar házasságok gyakori felbontásával és szándékosan előidézett meddőségével Isten és egyházunk ellen vétkezünk, nemzetünket pedig sorvasztjuk, akkor ne legyünk következetesek a rosszban, hanem igazítsuk helyre eddigi téves és káros felfogásunkat, de egyúttal vonjuk le ennek logikus következményét is és a katolikus magyar polgárok részére ál-

litsuk vissza a felbonthatatlan szentségi házasságot. Legyünk olyan magyarok, mint amilyenek ezer esztendőn keresztül katolikus elődeink voltak, akiktől velünk együtt minden magyar testvérünk származik. És ha belátjuk, hogy a hitetlen és erkölcstelen polgárok a haza legnagyobb ellenségei, viszont azok, akik hisznek a hit és erkölcsi törvények szerint élnek, annak legbiztosabb támaszai és fenntartói; ha egy évezred folyamán élt magyar őseink példája nyomán azt is belátjuk, hogy minél buzgóbb katolikus valaki, annál derékabb magyar is, mert annál engedelmesebb, annál áldozatosabb és ha kell, annál önfeláldozóbb polgára a hazának; akkor ebből is vonjuk le a logikus következményt, hogy legyünk igazán katolikusok — fejezte be hatalmas beszédét a hercegprímás — mert akkor igazán magyarok is leszünk.

Tovább zajlik a vita Tamási Áron drámája körül

Világnézeti kérdés, vagy irodalom és esztétika?

Megemlékeztünk arról, hogy Tamási Áron „Csalóka szivárvány” című drámája körül éleshangú vita indult a kolozsvári egyetemi ifjuság „Március” című kiadványának cikkírője, Kákácssy Miklós és a Keleti Újság színikritikusa, Finta Zoltán között. Legutóbb Finta Zoltán választ közöltük. Ezzel a válasszal foglalkozik most az *Ellenék* hasábjain Takácsy Miklós. Cikkének érdekesebb fejezeteit az alábbiakban közöljük:

Világnézeti ellentét áll tehát fenn Finta Zoltán és Tamási Áron között, mert „Tamási Áron, a nagyrahangos elbeszélő, akinek sok-sok írása üti a világirodalmi mértéket, azonos a szabadkőműves mozgalom igen expandált tagjával.” A szabadkőműves mozgalom belső összeköttetéseit nem ismerem és Tamásival is csak egyszer találkoztam a Kolozsvári Magyar Diákok Szövetségének estjén, melyet a Darányi Diákház javára rendeztek. Ezért nem tudom megállapítani, milyen hatása volt a szabadkőművességnek Tamásira, az emberre. Már itt megjegyzem azonban, hogy a szabadkőművességet az erdélyi egyetemi ifjusággal együtt én is elítélem.

Ha már most Tamási írói személyiségét a szabadkőművesség szellemi hatása szempontjából vizsgálom, meg kell előbb állapítanom, hogy mi is a szabadkőművesség? A szabadkőműves szellemet a defetizmussal, kozmopolitizmussal és vallási közömbösséggel szokták jellemezni. Tamási Áron írásait vizsgálva, az említett tényezőket egyikét sem tudom bennük felfedezni. A vallási közömbösséggel szemben áll Tamási minden művéből hiszgyőző, melyen átélte katolicizmusa. A kozmopolitizmus vádjára azt a magyar népi-nemzeti gondolatot említhetem, melyet Tamási első írásától kezdve lankadatlanul hirdet. Vádjul a defetizmus vádjával szembeállítom az Ábel-trilógiát, vagy megkérdem: volt-e harcossabb magyar szellemi tett Erdélyben, mint a Szülő-

földem és a fegyveres harcot hirdető Magyarai rózsafa? Közírását sem érheti a szabadkőműves szellemiség vádjá; különben itt magára Finta Zoltánra hivatkozhatom, aki a *Brassói Lapok* 1936. május 15-iki számában „Új utakra vezet az erdélyi magyarság sorsa, Tamási Áron érdekes előadása a székely fővárosban” című cikkében ezt írja róla: „A pusztán hiáltok közé már besorozhatjuk Tamási Áront is. Irói és értékes közírói munkásságára felesleges jelzést keresgélünk, hiszen ma már bizonyosság, hogy az Ábel-trilógia írója az első köztársasági áll az erdélyi magyar szellemiség vezetőinek kis seregében”. Tamási Áron azóta is hű maradt a népi szolgálathoz és a népi-nemzeti gondolatához, mely a mai erdélyi egyetemi ifjuság szellemi életének legnagyobb erőforrása.

A szabadkőművesség kérdését nem zárhatom le ilyen gyorsan: Finta súlyos vádat emel mások ellen is. Megállapítja, hogy „kialakult egy jól megszervezett és sorokban megbontható tábor, amely elvárja a megkövetelt, hogy bizonyos írók irodalmi és irodalmon kívüli munkásságát az apostol és a vezér személyét megillető feltétlen hódolattal és alázattal fogadják”. Kiket ért ezalatt Finta? Milyen irói tábort vádol ezzel? Az erdélyi irodalom élvonalát? Vagy a népi írókat Veres Pétertől Erdélyi József? Vagy a bírálókat: Németh Lászlót, Féja Gézát, Juhász Gézát, Várkonyi Nándort? Mert mindezek egyetértőleg helyezik Tamásit az első közé és ítéletük legálább a jóindulatot követeli meg Tamásival szemben.

„A szabadkőműves szolidaritás hatalmát” nem ismerhetjük — jegyzi meg Finta Zoltán. A szabadkőművesség mesze van a mi ifjuságunktól, ennek ellenére amennyire irodalmilag megismerhetők, foglalkoztam a kérdéssel. És olvastam Finta Zoltán ilvenirányú cikkeit. Mégis nagy csodálkozással hallom Finta panaszát.

hogy „az erdélyi irodalompolitika személyi vonatkozásaiban ezzel a féltelmes hatalommal kerültem ellentétbe még akkor, amikor nem is tudtam létezésemről. Keserű éveknek, nagy lelki megrázkódtatásoknak kellett fölöttem elviharzniok, amíg kiderültek az összefüggések és megértettem mi miért történt velem és másokkal“. Ugy látszik Finta Zoltán írói tehetségének kibontakozását a szabadkőművesség gátolta meg, de hiszen a Brassói Lapoknál nem álltak ilyen akadályok Finta Zoltán utjában, aki hosszú évekig állott a lap kötelékében. És kik voltak azok a „mások“, akik a szabadkőművesség mártírjai lettek? Berde Mária, Tabéry Géza, Károly Sándor és Olosz Lajos, akik az „Emü“-ben különültek el? Vagy a Természetes elkülönülését személynél, az utóbbiakét pedig generációs különbségek okozták.

A legsúlyosabb vád azonban bennünket ér, a „Március“ fiatal munkatársait, mert Finta következő sorait minden bizonnyal reánk is vonatkoztatja: „Ezeknek az összefüggéseknek ismeretében érhető, hogy amikor szabadkőműves íróról valaki nem a fenntartás nélküli elismerés hangján ír s az írásban nincs meg a magasztalás tömjénje és mirrhája, nemcsak a megbírált író, hanem az egész titkos mozgalom is érintve és sértné érzi magát s megtorolja a rajta esett közvetlen, vagy közvetett sérelmet“. Tiltakozunk az ilyen meggyanúsítások ellen! Mi nem a volt szabadkőműves Tamásit védjük, hanem a nagy népi alkotót. A „Március“ és a Kolozsvári Magyar Diákok Szövetsége az új népi Magyarországot küzd, becsületet eszközökkel és áldozattal. — A szabadkőművességgel szemben pedig már sok évvel a Palatinus-ügy előtt állást foglaltak az erdélyi egyetemi ifjuság nemzedékei. Mindenesetre sokkal hamarabb, mint Finta Zoltán.

Amint láttuk: Finta Zoltán az Erdélyi Tamásitól tisztogató Cato szerepét öltötte magára és ezt a szerepet minden eszközzel igyekszik végigjátszani. De nézzük meg Erdélyi Catoját közelebbről, mint ahogy Tamásit is behatóbban vizsgáltuk.

Finta Zoltán „Válasz“-ában vallomást tesz: Nekem is voltak tévedéseim, botlásaim. Levontam azok konzekvenciáit, bűnhődtem és vezekeltem értük, elsősorban a magam körlelhetetlen lelkiismerete előtt. Ezt az önvallomást tiszteltem, de amint Tamási a nyilvánosság előtt adott számon szabadkőművességéről, ugyanígy Finta Zoltántól is elvárom, hogy a nyilvánosság előtt is vezekeljen. Annál is inkább, mert cikkében kijelenti: „Ezzel szemben sohasem voltam kapható arra, hogy elvi álláspontomat feladjam senkivel szemben, velem szemben sem“. Mintha már tett volna hasonló fogadalmat elvi és világnézete mellett, de akkor talán más elveket és világnézete volt.

Finta Zoltán elismerte egykor Tamásit, nemcsak szépírói, hanem közírói minőségében is (ezt a Brassói Lapok 1936. május 16-i számából idézett cikke is bizonyítja). Tamási pedig akkor is minden művében a népi megújulást hirdette, világnézetét akkor is a népi gondolat irányította. 1943. március 13-án pedig élesen támad egy Erdélyben élő magyar írói, aki életműrével mindig a magyarságot szolgálta.

Vasárnap alakul meg a nagyváradai HONSz szövetkezeti csoportja

Háziipari kisállattenyésztési és kertészeti vállalkozásokat létesítenek a hadirokkantak foglalkoztatására

A Hadirokkantak, Hadiözvegyek és Hadiárva Országos Nemzeti Szövetsége nagyváradai és biharmegyei csoportjának vezetősége vitéz Varga Jenő elnöklété alatt már a visszacsatolás első napjaiban történt megalakulásától kezdve legfőbb törekvésének tekintette, hogy csökkent munkaképességű tagjait, lehetőleg minél nagyobb számban képességeiknek megfelelő munkalkalmazáshoz juttassa. Sajnálattal tapasztalták azonban, hogy ez a HONSz vezetőségén kívülálló és nem részletezhető okok miatt csak igen kis mértékben sikerült. Ezért olyan általános gazdasági szövetkezet alakítását határozta el, amely bivatva van azoknak a hadirokkantaknak munkával való ellátása, akik munkaképességük nagyfokú csökkentése miatt ház vagy magánvállalatokban munkát vállalni nem képesek. Ezek részére a szövetkezet keretében őrző, háziipari, kisállattenyésztési, kertészeti vállalkozásba kezdenek. A szövetkezet alkalmazottai kizárólag hadirokkantak, hadiözvegyek, vagy árva- és özvegyek, tisztá jövedelme pedig a HONSz tagjainak anyagi jólétét hivatott előmozdítani. A szervezési munká-

latok már annyira előrehaladott állapotba jutottak, hogy a kolozsvári szövetkezet „Szövetség“ kiküldöttjének jelenlétében folyó hó 21-én, vasárnap délelőtt 11 órakor alakuló közgyűlést tartanak. Az alakuló gyűlés iránt máris igen élénk érdeklődés mutatkozik. A szervező bizottság ezúton kéri hogy azok, akik üzletrészt jegyeztek, vagy ezután üzletrésztjegyzés által óhajtanak résztvenni a csoport által megindított fontos mozgalomban, szíveskedjenek vasárnap délelőtt 11 órakor a HONSz helyiségében (Rákóczi-ut 13. sz., Széchenyi palota) megjelenni.

Hogy minél többen vehessenek részt a szövetkezetben, egy üzletrész összehem még 1 pengő alapítási, iparrendélybeszerzési, valamint cégbejegyzési költség járul. A szövetkezetnek tagja lehet minden nagykorú keresztény férfi vagy nő, tekintet nélkül arra, hogy hadirokkant-e vagy nem. A közönség figyelmét ezúton is felhívjuk a HONSz nagyváradai csoportjának nemes törekvésére és kérjük, hogy alakítandó szövetkezetünket minden tekintetben magyar szívvel támogassa.

Hogyan kell jelentkezni önkéntes hadiszolgálatra

Nagyvárad thj. város polgármestere 11/1943. szám alatt a következő hirdetményt adta ki a harctéri szolgálatra önként jelentkezők tájékoztatására.

A m. kir. nagyváradai kiegészítő parancsnokság megkeresése folytán a harctéri szolgálatra önként jelentkezők tájékoztatása céljából a következőket közlöm:

Jelenleg csak azoknak van a honvédséghez való önkéntes belépésük megengedve, akik kifejezetten az orosz harctérre kéri beosztásukat és ez alapon óhajtanak a honvédségbe belépni. Ennek módozatai az alábbiak:

1. Azok, akik katonák voltak és így katonai szürke igazolványi lappal bírnak, tehát állományestük már van, azok ily irányú kérelmüket annak határozott felemlítése mellett, hogy az orosz harctérre való beosztásukat kéri, az igazolványi lap 15. rovatában feltüntetett állományestnél személyesen vagy írásban adják elő.

Semmi körülmények között ily kérvényeket ne terjesszenek fel ezek a kiegészítő parancsnoksághoz. Az állomány-illetékes csapattest dönt, hogy az illetőt harctéri szolgálatra beosztja-e, vagy sem.

2. Azok, akik már be vannak sorozva, de még behíva nincsenek és így a kiegészítő parancsnokság tartja őket nyilván, mint behívásra kerülő ujoncokat kérvényüket annak határozott kifejezése mellett, hogy harctéri szolgálatra való beosztását kéri a nagyváradai kiegészítő parancsnokságtól (amennyiben annak területén sorozták), kéri beállítását de kérvényében feltétlenül említse meg, hogy a sorozáson mikor,

hol vett részt és milyen osztályozást kapott, egyuttal közölje sorozási bizonyítványának folyószámát. Ezeknek, miután már be vannak sorozva, külön sorozáson megjelenniük nem kell.

3. Azok, akik már 17-ik életévüket betöltötték, de még sorozáson nem voltak és harctéri szolgálatra önként jelentkezőkként kéri beosztásukat és beosztásukat.

Ezen önként jelentkezők kötelesek magyar állampolgárságukat, születési anyakönyvi kivonatukat, belépési bizonyítványukat, az atya vagy gyám beleegyező nyilatkozatát, amel többiben kifejezetten beleegyezését kell az apának vagy gyámnak adni arra, hogy gyermeke, illetve gyámoltja az orosz harctérre való jelentkezésre önként belépessen.

17-ik életévüket még be nem töltött személyek önként jelentkezése nem fogadható el.

A teljesben felszerelt kérelmeket a m. kir. nagyváradai kiegészítő parancsnoksághoz kell benyújtani, ahol a kérelmet elbírálják és az illetőt sorozásra saját költségén berendelik. A sorozási nap a berendelésben meg lesz állapítva.

Figyelmeztetem a korengedéllyel belépőkét, hogy csak olyanok jelentkezzenek, akik a sorozáson előreláthatólag alkalmasoknak lesznek minősíthetők, mert ezek sorozása szigorított feltételek mellett történik és a meg nem felelő önmagának csak felesleges költséget okoz a sorozásra való előállításával.

Önkéntes belépésre olyan egyének, kik végzettségükkel fogva tartalékos tiszti kiképzésre jogosultak, csak abban az esetben jelentkezhetnek, ha kérvé-

nyűkhöz írásban csatolják tartalékos tiszti kiképzéséről való ideiglenes lemondásukat. Ezek az önként jelentkezők saját kívánásukra utólag lesznek tartalékos tiszti kiképzésben részesítve.

Nagyvárad, 1943. március 12.

Gyapay László ak.
h. polgármester.

Közgyűlést tart a Legényegylet

A Nagyváradai Római Katolikus Legényegylet folyó hó 21-én, vasárnap délelőtt fél 12 órakor tartja évi rendes közgyűlést az egyesület Teleki-utca 9. szám alatti helyiségében. A közgyűlést megelőzően az össze- egyleti tagok (rendes és pártoló) részt vesznek a Szent László templomban tartandó nagymisén, amelynek keretében az új egyleti tagokat felavatják, míg a régi fogadalmójutitást tesznek.

A vezetőség tagjainak kötelességévé teszi, míg az egyesület vendégeit kéri, hogy a vasárnapi közgyűlésen megjelenni szíveskedjenek. Gyülekezés reggel 9 órakor a Legényegyletben.

Folyóirat-szemle

A „Városok Lapja“

március 16-án megjelent legújabb száma első helyen Lukács Ödön ügyvezető elnöknek a háborús kár elleni biztosításról írott vezércikkét közli. A vezércikk rámutat azokra a szempontokra, amelyek a légihadjárát által okozott károk megtérítését elkerülhetlenné teszik. Schmidt Imre százrészegény polgármester cikkében azzal foglalkozik, hogy milyen jelentősége volna egy polgármesteri otthon létesítésének. Rámutat arra, hogy a Budapesten eljárni kényeserült vidéki polgármestereknek milyen súlyos szállás és közlekedési nehézségei vannak a fővárosban és javasolja, hogy a Szövetség foglalkozzék egy polgármesteri otthon megvalósításának lehetőségeivel. Kertész János dr a horvát városokat ismerteti jó képekkel illusztrált cikkében. Vitéz Kiss Kálmán a gyöngyösi gyümölcs piac 1942. évi alakulásáról számol be, majd közli a Szövetség hivatalos lapja a március hó 22-én tartandó választmányi ülés meghívóját és tárgysorozatát. Egyébként a Városok Lapját a szokásos gazdag rovatok egészítik ki, a Városkultura rovatban pedig részletes beszámolót kapunk a nagyváradai Szigligeti Társaság félszázados jubileumáról és a Szentteleki Társaság megalakulásáról.

Megjelent a „Forrás“ legújabb száma

amelyben a magyar és külföldi irodalom legjelesebb képviselői írtak novellákat, cikkeket. Bókay János, Bibó Lajos, Tóth László, Mecs László, Kosáry Domokos, Fájja Géza, Juhász Géza, gróf Desseffy Gyula, Trócsányi Zoltán, Várady Imre, Molter Károly, Jékely Zoltán, Bartalis János, Szabó Árpád, Ambrózy Ágoston, Mihály László, Tabéry Géza szerepelnek, mint cikkírók a rendkívül tartalmas számban. A külföldi irodalmat F. Rückert, K. Leino, A. G. Matos, P. v. Preradovic, Corrado Alvaro, J. M. de Heredia képviseli. A kritikai rovatban Rédey Tivadar, Járdányi Pál, Dáloky János, Kilián Zoltán, Jajczay János ad átfogó képet az elmúlt hónap kulturális és művészeti eseményeiről. Az egyesítés magyar kultúra szolgálatában álló folyóiratot Hankis János szerkeszti.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SKOLÁNYI ÖZSÓ-UTCA 5 SZÁM.
 Telefon: 12-27.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 38.40.
 félévre 19.20, egy óra 3.20 pengő.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk
 száma: 72.301.
 Kéretkeket nemadunk azra.

**A HONVÉDELMI MINISZTER ÜZEM-
 LÁTOGATÁSAI.** Pécs. (MTI.) Vitéz
 Nagy Vilmos honvédelmi miniszter csü-
 törtökön délután a Zsolnay-gyárat, a vá-
 rosi téglagyárat és a hadapródiskolát
 szemlélte meg. Pénteken a miniszter a
 megyében tesz látogatást.

Lelkigyakorlat férfiak részére. Nagy-
 várad katolikus férfitársadalma eza-
 mára lelkigyakorlat lesz április 1, 2
 és 3-án este fél 7 órai kezdettel a pre-
 montrei gimnázium dísztermében (Hil-
 ler-u. 16.) Ennek bevezető, illetve befo-
 jező szentbeszéde pedig március 28-án,
 illetve április 4-én, vasárnap este fél
 7 órakor lesz az olasz plébániatemp-
 lomban. Szónoka: P. Kardás József
 S. J.

**DR. SZEPEŠ LÁSZLÓ ÜGYÉSZ LE-
 TETTE A HIVATALI ESKÜT.** Nagyvá-
 rad. Saját tud. Dr. Szepes László, a
 nagyvárad kir. ügyészséghez újonnan
 kinevezett ügyész, tegnap délután teljes
 ülés keretében Váradi Imre tszékai ta-
 nácselnök kezébe letette az esküt.

Lelkigyakorlat nők részére. Nagyvá-
 rad összes katolikus asszonya és leá-
 nya részére lelkigyakorlatos szentbe-
 szédek lesznek március 29, 30 és 31-én
 este fél 7 órai kezdettel az olasz plé-
 bániatemplomban. A lelkigyakorlat ve-
 zetője: Kardás József jezsuita atya.

**CLÓDIUS NAGYKÖVET ISTANBUL-
 BA UTAZIK.** Istanbul. (MTI.) Clodius
 német nagykövet pénteken Szófiából
 Istanbulba érkezik.

Ünnepség a sebsült katonák javára.
 A Római Katolikus Nőszövetség Bihari
 Területi Központjához csatlakozott
 nagyvárad összes katolikus női egyesü-
 letének március 28-án, vasárnap dél-
 előtt pontosan fél 12 órakor rendezik
 meg a „Katolikus Nők Napja”-nak ke-
 retében, a Katolikus Kör mozihelyisé-
 sében jótékony célú ünnepségüket,
 melynek tiszta bevételét a sebsült ka-
 tonák javára fordítják. Az ünnepség
 szereplői között van nemes Czikkéné Le-
 vich Ilona irónő Szekesfehérvárról, va-
 lamint Török Erzsébet előadóművésze-
 nő, a kolozsvári Neuzetj Színház tagja.
 Jegyek az Orszem könyvkereskedés-
 ben (Szilágyi Dezső-utca 1.) kaphatók.
 — Ugyanaznap reggel 9 órakor a kato-
 likus női egyesületek tagjai ünnepi
 szentmisén vesznek részt a Szent
 László plébániatemplomban a közös
 szentáldozásukat a világbékeért ajánl-
 ják fel. A szentmise szónoka: P. Kar-
 dás József S. J.

**TOVÁBB SZÓKNEK A FRANCIA
 HADIHAIÓK TENGERSZEL.** Buenos-
 Aires. (MTI.) A Stefani Iroda jelenti:
 Az Egyesült Államok kikötőiben javítás
 alatt álló francia hajók tengerészeti min-
 den fenyegetés ellenére is állandóan
 szökösnek.

**SVÉD LAPOK AZ ÉSZAKI NÉMET
 FLOTTA FOKOZOTT TEVEKENYSÉ-
 GÉVEL SZÁMOLNAK.** Stockholm.
 (Bud. Tud.) Svéd lapok arra számítá-
 nak, hogy az Észak-Norvégiában állomá-
 sozó német flotta rövidesen élénk tevé-
 kenységet fejt ki az Atlanti óceánon.

**ÖTMILLIO EMBER HALT ÉHEN
 CSUNGKING-KINÁBAN AZ ŐSZ ÓTA.**
 Genf. (MTI.) A N.T.I. jelenti: A Times
 csungking-kínai tudósítója ötmillióra
 becsüli az ősz óta éhenhalt kínaiak szá-
 mát.

**Németország is bevezeti március hó
 29-én a nyári időszámítást.** Berlinből
 jelentik: (MTI) Március 29-én Német-
 országban is bevezetik a nyári időszá-
 mítást.

**SZERELMI DRÁMA KASSA KÖZE-
 LÉBEN.** Kassa. (MTI.) A Kassa közelé-
 ben lévő Ottilia menedékházban Borsó-
 di József 19 éves pincér pisztollyal
 többször rálőtt Szabadkai Ilona szoba-
 lányra, majd önmaga ellen fordította a
 fegyvert. A pincér azonnal meghalt, míg
 a leányt életveszélyes állapotban vit-
 ték kórházba. A nyomozás megállapítot-
 ta, hogy a pincér szerelmével üldözte a
 leányt.

**Tisztviselői és munkásházak épülnek
 a nagybányai bányatelepeken.** A Ma-
 gyar Tudósító jelenti: A Magyar Kirá-
 llyi Állami Ércbányászati nagybányai
 igazgatósága a nagybányai, felsőhá-
 nyai, alsófernezelyi, kapnikbányai és
 erzsébetbányai üzemek területén tiszt-
 viselői és munkásházakat épít.

**BORZALMAS CSALÁDIRTÁS FINN-
 ORSZÁGBAN.** Helsinki. (MTI.) A Né-
 met Távirati Iroda jelenti: Finnország
 déli részének egyik községében ismeret-
 len tettes kiirtott egy öttagú családot.
Esküvő. Ifj. Borsák Mihály és
 Kovács Etelka folyó hó 20-án dél-
 után fél 6 órakor tartják esküvőjüket
 a Barátok templomában. (Minden kü-
 lön értesítés helyett.)

**Gyomor-, máj- és epebetegségek
 gyógykezelésében a régbévalt, tisztán
 természetes „Ferenc József” keserűsz-
 yakran alkalmazhatók, minthogy ha-
 gaitó hatása feltétlenül megbízható,
 nagyon enyhe és igen kellemes. Kér-
 dezze meg orvosát!**

**SVÉDORSZÁG SZIGORITJA AZ ÁR-
 ELLENŐRZÉST.** (MN.) Az illetékes
 svéd árellenőrzési szervek munkájának
 kiegészítésére és hatásosabbá tételére
 Svédország azzal a tervvel foglalkozik,
 hogy az árellenőrzés rendszerét a kü-
 lönböző szabadfoglalkozásúak, mint pél-
 dául a borbélyek, hordárok szolgáltatá-
 saira is kiterjeszti, sőt egyes javaslatok
 a színházi és mozijegyek árellenőrzésé-
 nek bevezetését is követelik.

Rizspótlék cirokmagból. A Magyar
 Tudósító jelenti: A cirokmag újabb
 felhasználási lehetőségét jelenti az a
 kísérletelés, hogy a cirokmagból rize-
 pótlékot állítsanak elő. A kísérletek,
 hírek szerint, eredményesültek és
 Orosházán létesült az első cirokmagto-
 ló üzem.

**JAVULÁS VÁRHATÓ A MOSÓ-
 SZAPPANELLÁTÁS TERÉN.** Hír eze-
 rint a hét végén jelenik meg a rendelet,
 amely a mosószappan fejadagját Buda-
 pesten az eddigi kétszeresére emeli és
 gondoskodik arról, hogy a vidéki mosó-
 szappanellátás is javuljon, továbbá
 megkönnyíti a házi szappan főzését. Tár-
 gyalnak arról is, hogy újszülött csecse-
 mők részére nagyobb zsebtartalmú baby-
 szappant hozzanak forgalomba.

**Újabb szabadonhagyott francia ha-
 difoglyok érkeztek Compiègnébe.** Pá-
 rizsból jelentik: (MTI) A Német Tá-
 virati Iroda jelenti: Csütörtökön több ezer
 francia hadifogly érkezett Compièg-
 nébe. Ez az első csoportja annak az 50
 ezer francia hadifoglynak, akiket ha-
 zabocásának a Németországban dol-
 gozó francia munkások ellenében.

KORONA Filmszínház Péntektől
Az utolsó Werczkey
 Szelezcki Zita legbájosabb szerepe
 További szereplők: Csontos, Vaszar, Hajmássy, Bilicsi

BELVÁROSI Szombaton bemutató:
Négy testőr
 Gondot, bajt, bánatot, mindent elfelejt és csak nevetni fog
 4 szeleburdi legény kacsagtató kalandiain.
 Pénteken utoljára: **Bajtársak**

Szüts Mara hazassága
 a CASINOBAN

**KÜSZÖBÖN ÁLL A FRANCIA KOR-
 MÁNY ÁTALAKULÁSA.** Páris. (MTI.)
 A Stefani Iroda jelenti: A francia kor-
 mány átalakulása, amelyről már jó ide-
 je szó van, hír szerint küszöbön áll.
 Barthelemy igazságügyminiszter helyébe
 Bataille, Creuset város polgármestere ke-
 rül. A három katonai tárcát egyesítik.
Felhívás. Hétfőn, folyó hó 22-én or-
 szágos vásár lesz, a nyitáruházi üz-
 letek a déli órákban is nyitva tartha-
 tók. A Kereskedelmi Csarnok: Dr. Ka-
 las.

**A BUDAPESTI RENDŐRZENEKAR
 ÚJ KARNAGYA.** Szöllősy Ferenc, a
 Budapesti Államrendőrség Zenekarának
 törzskarnagya nyugalmavonult és eh-
 ből az alkalomból Éliásy Sándor főka-
 pitány megleghangu búcsúlevelet intézett
 a távozó, nagy népszerűségnek örvendő
 zenekarvezetőnek, akinek rendkívül
 nagy érdemei voltak az államrendőrségi
 zenekar magasnívójú fejlődésében. A
 megüresedett karnagyi állásra a helygy-
 miniszter Bánfalvi Miklós rendőrségi
 hivatali főtisztet nevezte ki. (MT.)

**Nem hívják vissza Bulgáriából a
 svájci állampolgárokat.** Bernből je-
 lentik: (MTI) A N.T.I. jelenti: Hivatalos
 svájci körökben erősen cáfolják szo-
 kat a híreket, amelyek szerint a sváj-
 ci állampolgárokat Bulgáriából vissza-
 hívták volna.

**MIERT FÉLNEK SOKAN A BA-
 GOLYTÓL?** Sok ember hátán borzong-
 va fut végig a hideg, ha véletlenül ba-
 goly kerül eléjük és veséjük ható
 tekintetével mindenfelé kíséri őket, akár
 előtte, akár mögötte állanak. Pedig
 nem is volna olyan rossz bagolyfejűnek
 lenni. A bagoly ugyanis hátrafelé is tel-
 jes fordulatot képes csinálni a fejével,
 még se török ki a nyaka. A természet
 így kárpótolja azért, hogy a szemét vi-
 szont egyáltalán semilyen irányban
 nem tudja forgatni. (TFK.)

**HALÁLOS BALESET ÉRTE A BU-
 KARESTI MAGYAR KÖVETSÉGI TIT-
 KÁRT.** Bukarest. (MTI.) Nagy Emil ma-
 gyar követségi titkár gépkocsija,
 melyet a titkár maga vezetett, a sí-
 kos úton megcsúszott és nekivágó-
 dott egy álló autobusznak. A gép-
 kocsí kormánykereke Nagy Emil mel-
 lébe fűrődött. Nagy Emil kórházba
 való szállítása után röviddel meghalt.
 A kocsiban ülő Zselnay Tibor lap-
 szerkesztő bordatörést szenvedett.
 Tarnay István külügyi fogalmazó a
 homlokán sérült meg. A sofőr élet-
 veszélyes sérüléseket szenvedett.

**Az Actio Catolica 90. sz.
 filmkritikája**

„A LAP VIRAGA”. Herczeg Ferenc
 szép témája: két fiatal sodródása és
 kimerülése a nagyváros erkölcsi fer-
 tőjéből a filmen is mély hatással.

„A NEGYARCU ASSZONY”. A
 A francia film öngyilkosságon épül
 fel, hogy ezzel adjon alkalmat egy
 nagy színészre „négy arcának” be-
 mutatására. Az alapvető hibán kívül
 erkölcsileg kifogástalan.

„DZSARABUB”. Olasz háborús film,
 amelyen emberi és lelki mozzanatok
 megrendítő s erkölcsileg is nemesítő
 kidolgozásával.

„LEGÉNYVASAR”. Sekélyes német
 bohózat, még sekélyesebb erkölcsi
 léggörrrel.

Gibraltárban elharapózott az angol
 katonák között a lopás. Madridból je-
 lentik: (MTI) A N.T.I. jelenti: Gibraltár
 helyőrségben angol hatóságok erőlyes
 intézkedéseket léptettek életbe a kato-
 nák között elharapózott lopásokat meg-
 akadályozzák.

Arverési hírdemény

Értesítjük a t. közönséget, hogy
 Nagyvárad-Vásártér állomásunkon tá-
 rolt 8110 kg. fűrészpont március hó
 19-én 15 órakor nyilvánosan elárvy-
 rezzük. Az árverésre a venni szándé-
 kozókat azzal hívjuk meg, hogy a fű-
 részpont a kiküldési áron felül leg-
 többet ígérőnek készpénzben azonnal
 ki kell fizetnie és elszállítania.
 Nagyvárad, 1943. március 16.

Nagyvárad Városi Vasút Rt.
 Üzletigazgatósága.

Szolgáltatás gyógyszertárak:

- IV. CSOPORT:
 Gránátalma gyógyszertár, Rákóczi-u.
 27 (Irgalmasrend) 15-25.
 HUNGARIA gyógyszertár, Mussolin-
 tér 8. (Szabó Aczél L.) 15-28.
 MINERVA gyógyszertár, Szent László
 tér 5. (Gálosi F.)
 ÓRANGYAL gyógyszertár, Gróf Tele-
 ki Pál-u. 44. (Révész J.)

A gyógyszertárak éjjeli szolgálata
 szombat reggeltől a következő szom-
 bat reggelig tart.

Üzleti év számítása üzlethelyiségek igénybevételénél

A Magyar Tudósító jelenti: Készség merült fel e tekintetben, hogy az üzlethelyiségek igénybevételéről szóló rendeletben az üzleti forgalom megállapításáig időszakilag kitűzött üzleti évet hogyan kell számítani. A kereskedelmi miniszterium elvi jelentősége határozata szerint helyes értelmezés mellett ez esetben az üzleti év alatt nem a naptári évet, hanem azt az évet kell érteni, amely azon a napon végződik, amikor a kereskedőnek a kötött forgalmu cikk árusítását a kijelölés elmaradása miatt abba kellett hagynia, az olyan kötött forgalmu áruknál pedig, amelyeknél az áruellátás a kereskedők névjegyzékébe való felvételéhez van kötve, azon a napon végződött, amidőn az illető szakmában az áruval ellátható kereskedő első névjegyzéke a Közgazdasági Értesítőbe közzétett. (Vas, acél és fémárukra 1942. június hó 28-án, tankönyvekre 1942. július hó 26-án).

Megkezdődött a zsirjegyek beváltása

Nagyvárad thj. város közéleti hivatala 1605-1943. szám alatt a következő hirdetményt adta ki: Tudomására hozom a város közönségének, hogy a március hó II. felére esedékes zsirjegy szelvények beváltása a város egész területén megkezdődött. A szelvényekre ez alkalommal 20 dkgr. margarint szolgálunk ki 3 pengő 80 filléres kilogrammonkénti egységáron.

Március hó I. felére esedékes — és régebbi zsirjegyeket március hó 15. napja után beváltani nem lehet, mert azokat a közéleti hivatal sem fogadja el elszámolásra a húsiparosoktól.

A húsipari üzemek előtti ácsorgás és tolongás felesleges, mert mindenki zsiradék adagja biztosítva van.

Nagyvárad, 1943. március 16-án. Dr Gyapay h. polgármester.

RÁDIÓ

SZOMBAT, MÁRCIUS 20.
Budapest I.

- 5.40 Üzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 5.40 Ebresztő. Torna. Hírek. Közlemények. Reggeli zene.
- 10.15 Sovinszky László szalonzenekara.
- 11.15 Népszerű operanyitányok.
- 11.40 A közellátásiügyi miniszterium rádióelőadássorozata.
- 12.10 Rendőrszenekar.
- 13.30 Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 14.00 A Rádiózenekar műsorából.
- 15.15 Könnyű muzsika.
- 16.05 Dr vívő Body-Novy Béla előadása
- 17.00 Szelezky Zita csevegése.
- 17.10 Könnyű zene — könnyű percek.
- 19.05 Hangképek innen-onnan.
- 19.30 Felolvasás hanglemezekkel.
- 20.30 Sötér István beszél Szegedről.
- 20.50 Oláh Kálmán cigányzenekara.
- 22.15 Táncczene.
- 23.00 Amszterdami Concertgebouw zenekar.

Budapest II.

- 19.05 A földművelésügyi miniszterium mezőgazdasági felőrája.
- 19.30 Horváth Jenő tánczenekara.
- 20.00 Koczka Gyula dr előadása a méter bevezetésének 150 éves évfordulója alkalmából.
- 20.10 Bicztriczky Tibor hegedül.
- 20.35 Wagner József történelmi elbeszélése.

Újból megállapították a cipőjavítások legmagasabb árát

Varrott talpálás 8.40 - 9.60 pengő, talpálás és sarkalás varrva 11.10 - 13.40 pengő

A közellátási miniszter most kiadott rendeletében újból megállapította a cipész és csizmadiapár javítási munkáinak árát. Budapesten a cipészműhelyek három osztályba vannak sorozva munkabér osztályozás szempontjából. Az iparosok által szolgáltatott megfelelő minőségű bőrrel együtt a javítási árak a következők:

Férficipőjavítás: szeges talpálás 7.60, 6.80, 6.50, varrva 9.60, 8.80, 8.40, talpálás és sarkalás szegelve 11.40, 9.70, 9.20, varrva 13.40, 11.70, 11.10, végig talpálás, sarkalás szegelve 15.10, 12.50, 11.70, varrva 18.20, 15.60, 14.70, orrborítás és talpálás szegelve 16.20, 13.90, 12.40, varrva 19.50, 15.50, 14.50, fejelés, talpálás, sarkalás szegelve 30, 28, 26, varrva 35, 32, 30, sarkalás 3.80, 2.90, 2.70, új sarok 7, 5.80, 5.30, talp. orr vagy sarokjavítás 2, 1.70, 1.50 pengő — Női cipők javítási árak: talpálás szegelve 5, 4.40, 4.20, varrva 6.50, 6, 5.60, talpálás, sarkalás szegelve 7, 6, 5.50, varrva 8.20, 7, 6.50, talpálás és sarkalás, fejeléssel szegelve 23.50, 23.50, 21.50, varrva 31, 27, 25, sarkalás 2, 1.60, 1.40, új sarok felső folttal 7.40, 6.40, 5.50, talp. orr vagy sarokjavítás szegelve 1.80, 1.60, 1.40. A gyermekcipők javítási

árak a uagyságtól függően változóak. A 31-34 fiú vagy leánycipők talpálási ára szegelve 4.90, 4.30, 4.10, varrva 6.30, 5.70, 5, talpálás és sarkalás szegelve 7.20, 6.30, 6, varrva 8.60, 7.70, 6.90, fejelés, talpálás és sarkalás szegelve 19.40, 17.40, 16, varrva 22.60, 20.50, 18, sarkalás 2.30, 2, 1.90, talp, orr vagy sarokjavítás szegelve 1.90, 1.70, 1.40 pengő. Talpálás alatt féltalp, sarkalás alatt sarok felsőfolt, jöminőségű krupontalp értendő. A sarok felsőfoltot legfeljebb három darabból lehet összeállítani. Új sarok alatt a sarok alsó és felsőfoltok értendők. Női cipő javításánál az új sarok alatt rakott bőr-sarok vagy bőrrel, illetve egyéb anyaggal behúzott fasarok értendő sarok felsőfolttal együtt.

A feltüntetett árak csak önálló cipészpart folytató iparosok által számitandók fel. A fel nem sorolt javítási munkák ára a fenti árakkal arányosítva számítható ki, mégpedig úgy, hogy az énkötségi árakhoz rezszi és haszon címén legfeljebb 20 százalékot lehet hozzáadni. Amennyiben az iparos a javításoknál nem a legjobb anyagot használja, úgy a javítási árakat az olcsóbb anyagnak megfelelően csökkenteni kell. (Magy. Tud.)

SPORT

Nagyszabású sporttípusversenyt rendez a Néplap

50-30-20 pengővel és belépőjegyekkel jutalmazzák a nyerteket

Testvérnapunk engedve a többfelől megnyilvánult kívánságnak, elhatározta, hogy típusversenyt rendez sportrovatában a hátralevő NAC-mérkőzések eredményeire:

A típusverseny feltételei:

Tippelni mindenkor csak a NAC eredményeit kell, mégpedig külön az első és a második felidőt és külön a végeredményt. A felidők eltalálása 2-2 pontot, a végeredmény eltalálása 4 pontot s ha mind a három esetet telitalálja a pályázó, még 2 pont jutalmat kap. Teljes találatlalt tehát 10 pontot szerezhet egy szelvényen a pályázó. Pályázni természetesen több szelvényen is lehet, mert a Néplap minden számában közread egy felhasználható üres szelvényt a legköze-

lebbi mérkőzés tippelésére.

A szelvényt kitöltve, szelvényenként egy darab 10 filléres postai bélyeg mellékelve, zárt borítékba helyezendő és Erdélyi Néplap sportrovatának címezve, akár postán, akár személyesen a lap szerkesztőségéhez (Szilágyi Dezső-utca 5.) vagy pedig Körösi papirkereskedés (Rákóczi-út) és Kádár papirkereskedés (Teleky-u. 2.) adható le, minden héten, legkésőbb szombat este 6 óráig. A boríték bal felső sarkára aláhuzva felírandó: „Típusverseny.”

Az első pályázó szelvény még csak a mai Néplap-ban jelent meg a NAC-Ujvidék mérkőzésre és már is olyan nagy az érdeklődés, hogy a pénzjutalmak mellé a heti győztesek között mérkőzés belépőjegyeket is oszt ki a szerkesztőség.

Férfi ruhákat, használtakat **MOLNÁR** használt ruhák üzletében Bémer-tér 1. udvarban. Hívásra házhoz tövök.

SZÍNHÁZ

A színházi iroda közleményei:

Bucsukeringő szombaton délután filléres helyárrakkal van műsoron.

Mondj igazat szombaton este hatromnegyed 7. órai kezdettel van ismét: műsoron Hotty Évával és Szabó Ernővel a két főszerepben. Csak felnőt-

telnek.

A csikós vasárnap délután olcsó helyárrakkal van műsoron.

Mária főhadnagy megy vasárnap este is.

A Bolond Ástványé a hétfői Nép-

művelési előadás.

Rökk Marika áll majd a központjában a 29-iki Magyar-Német Bajtársi Estnek, melyet úgy a budapesti, mint a berlini rádiók közvetítenek.

Tolnay Klári március 31-én a Tűzvész-ben, április 1-én és 2-án a Francia szobalány-ban vendégszerepel a színházban. Jegyek már kaphatók. A m. t. premier bérlőközönség helyeit március 26-án 1. óráig tartja fent a színház.

HETI MŰSOR:

Pénteken este: magyar-bolgár est. Szombaton délután: Búcsukeringő. Szombaton este: Mondj igazat. Vasárnap délután: A csikós.

Értesítés. A folyó hó 29-én este fél 7 órai kezdettel a Szigligeti színházban, rendezendő magyar-német estre jegyek a Magyar Tűzharcos Szövetség Nagyváradai Főcsoportjának Székházában, Rákóczi-ut 13. sz. Telefon 14-29, a bajtársak és az érdeklődő közönség részére igényelhetők.

APRÓHIRDETÉSEK

Adás-vétel

Lószerszámot, két lóra valót, megvételre keres a Vegyi- és Élelmiszeripari r. t., Anyos Pál-u. 2-6. Telefon 12-31. 446

Kerékpár, elsőrendű külföldi gyártmány, kifogástalan gumikkal, sürgősen eladó. Gróf Csáky-u. 41, vendéglő.

Eladók regények. Dr Baditz, Miskolc. 611

Jókarban levő ülökádat megvételre keresek. Címet ár megjelöléssel a kiadóba kérek. 413

Eladó jó erős motorbiciklil jutányos áron. Értekezni Attila-utca 36.

Egy nagy tájtékpipa, ezüst kupakkal eladó. Cím a kiadóban. 423

Férfi nagy Singer varrógépet megvételre keresek. Címet a kiadóba kérek. 421

Veszek használt jó állapotban levő négykerékű kézikocsit. Csáky-utca 24 fűszerüzlet.

Zsiros S. J.: Jézus élete — kötve teljesen új állapotban eladó. Cím a kiadóban. 440

Állást nyec

KIFUTÓ-PIUT felvesz a Szent László nyomda R. T. Szilágyi Dezső-u. 5.

Béjáró takarító felvétetik. Vadász. Hitler A.-u. 11. 447

Magas százalékkal könyvügynöki keresek. Cím a kiadóban. 442

Külföldi léle

Fertőtlenítést, poloskát, mojt, mindennemű férgek irtását 38 evi gyakorlattal irtja Varga, Dankó Pista-utca 6. Telefon 27-56. 513

Lakás

Elcserélném Réti piac közelében lévő 1 szoba, konyha és speizből álló lakásomat hasonlóval a városhoz közlelbi részen. Címetek a kiadóba kérek. 441

KIADÓTULAJDONOS:
SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R. T.

75-és felölöszerkesztő:

Dr. Pál Árpád

Felelős kiadó:

Dr. Scheffler Ferenc
Szent László-nyomda Rt.
Igazgatója

Készült a Szent László-nyomda r. t. körforgógépén. Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. szám.